

З. Сірик

РОЗВИТОК МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У ПРОЦЕСІ РЕФОРМУВАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ УКРАЇНИ

Висвітлено питання, пов'язані з розвитком місцевого самоврядування в Україні. Визначено, що основою саморегуляції населення є відповідний територіальний устрій. Акцентовано увагу на реформі адміністративно-територіального устрою України, окреслено перспективи її втілення та перешкоди на шляху до реалізації.

Ключові слова: місцеве самоврядування, територіальний устрій, реформа, територіальна громада, децентралізація.

Підписання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (далі – ЄС) активувало процес децентралізації державної влади в Україні та створення умов для реалізації можливостей, яких надано місцевому самоврядуванню. Охорона і посилення місцевого самоврядування асоціюється із розбудовою демократії в державі, адже цей процес спонукає громадян самостійно вирішувати власні проблеми та захищати інтереси, одночасно звузивши сфери впливу держави на суспільство. Реформований адміністративно-територіальний устрій повинен стати якісно новим плацдармом для реалізації прав територіальної громади. Практика європейських держав щодо впровадження децентралізованого управління територією свідчить про відсутність можливості прогнозування усіх перешкод, із якими стикається конкретна держава при проведенні реформи адміністративно-територіального устрою. Для Української держави, крім того, необхідно враховувати наявні невдалі спроби у цьому напрямку.

Проблематика взаємозв'язку між розвитком місцевого самоврядування та територіальним устроєм держави є актуальною з часу здобуття незалежності Української держави. Правові та інституційні аспекти реформування адміністративно-територіального устрою як умови розвитку місцевого самоврядування в Україні досліджувались такими вченими, як: М. Баймуратов, О. Батанов, П. Ворона, І. Горленко, Ю. Дехтяренко, О. Качний, В. Кравченк, М. Пітцик. Особливої уваги заслуговують пропозиції щодо можливих шляхів реформування адміністративно-територіального устрою із урахуванням міжнародного досвіду, які було запропоновано у працях Ю. Ганашука [1], Ю. Ковбасюка, М. Орлатого [2], А. Ткачука [3], А. Павлюка [4] та інших. Водночас, в умовах вироблення нормативної бази для реалізації реформи адміністративно-територіального устрою, вбачається актуальним дослідження її концептуальних засад та окреслення шляхів практичної реалізації.

Мета статті – висвітлення основних засад реформування адміністративно-територіального устрою в Україні та визначення його впливу на здійснення місцевого самоврядування.

Системна організація місцевого самоврядування значною мірою залежить від адміністративно-територіального устрою, але існує і певна варіативність вирішення цих питань. У демократичних державах організація місцевого самоврядування зумовлюється об'єктивними потребами розвитку суспільства, тобто на місцевому рівні “влади” має

бути стільки, скільки їй необхідно для життєзабезпечення територіальних співтовариств (територіальних колективів, громад, комун тощо) і вирішення в межах відповідних територій питань місцевого значення. Чим більше функцій і повноважень закріплюється за місцевими органами влади, тим складнішою є системно-структурна організація цього рівня публічної влади.

Європейська практика організації місцевого самоврядування свідчить про наявність трьох інституційних рівнів. Первинний суб'єкт місцевого самоврядування – територіальні колективи (громади, комуни):

– територіальні колективи у Франції (комуни, департаменти, регіони, колективи зі спеціальним статусом та заморські колективи), їх правовий статус регламентується на конституційному рівні у ст. 72 – 75 Конституції Французької Республіки;

– самоврядні громади в Польщі – сукупність мешканців/одиниць основного територіального поділу (ст. 16). На конституційному рівні базовою одиницею територіального самоврядування визнана гміна, інші одиниці місцевого чи регіонального самоврядування визначаються законом (ст. 164 Конституції Республіки Польща).

Словенці здійснюють місцеву владу за допомогою муніципалітетів та інших місцевих самоврядних організацій (ст. 138 Конституції Республіки Словенії).

Одиницями місцевого самоврядування є місцеві об'єднання громадян, які мають право на самоврядування (ст. 100 Конституції Чеської Республіки)[5].

Ефективність та дієвість організації місцевого самоврядування залежить від принципів його побудови та функціонування. Так, хоча в Україні на сучасному етапі закріплено трирівневу систему місцевого самоврядування, разом із нею функціонує розгалужена система органів виконавчої влади. Закріплення більшості владних повноважень щодо вирішення питань місцевого значення за місцевими адміністраціями унеможливило ефективну реалізацію права на місцеве самоврядування.

Міжнародними тенденціями децентралізації державної влади, неспроможністю органів місцевого самоврядування виконувати повною мірою надані повноваження, диспропорційністю адміністративно-територіального устрою як основи існування нерациональної територіальної організації влади спричинено прийняття Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні.

Серед завдань реформи адміністративно-територіального устрою України виокремлено створення обґрунтованої територіальної основи для діяльності органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади з метою забезпечення належної якості публічних послуг, що надаються такими органами. Для виконання поставленого завдання будуть врахованими такі критерії:

1) адміністративно-територіальний устрій складається з трьох рівнів: базового (адміністративно-територіальні одиниці – громади); районного (адміністративно-територіальні одиниці – райони); регіонального (адміністративно-територіальні одиниці – АРК, області, м. Київ і Севастополь);

2) територія адміністративно-територіальної одиниці є нерозривною;

3) у межах адміністративно-територіальної одиниці не може бути інших адміністративно-територіальних одиниць того ж рівня;

4) територія адміністративно-територіальної одиниці базового рівня визначається з урахуванням доступності основних публічних послуг, що надаються на території громади (час прибуття для надання швидкої медичної допомоги в ургентних випадках та пожежної допомоги не має перевищувати 30 хвилин);

5) на кожному рівні адміністративно-територіального устрою функціонують відповідні органи місцевого самоврядування та органи виконавчої влади тощо.

Окрім того, проведення реформи заплановано у два етапи:

1) підготовчий етап, до якого належать: розроблення проєктів та прийняття актів законодавства щодо запровадження механізму прямого народовладдя, створення сприятливих правових умов для широкого залучення населення до прийняття управлінських рішень органами місцевого самоврядування, створення законодавчої основи для реалізації права територіальних громад на добровільне об'єднання, здійснення моделювання адміністративно-територіальних одиниць у регіонах та розробка проєктів нормативних актів, необхідних для завершення формування нової системи адміністративно-територіального устрою тощо;

2) етап практичного перетворення місцевого самоврядування на дієвий механізм управління, до якого належать: уніфікація і стандартизація публічних послуг, що надаються населенню органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади з урахуванням принципів максимальної доступності послуг для споживачів, проведення інституційної реорганізації органів місцевого самоврядування та місцевих органів виконавчої влади на новій територіальній основі; проведення місцевих виборів із урахуванням реформованої системи органів місцевого самоврядування; удосконалення системи планування території громади тощо [6].

За умови реалізації адміністративно-територіальної реформи, громадяни України повинні отримати низку переваг, які дадуть змогу ефективно та самостійно вирішувати проблеми місцевого значення. До них належать:

– представницькі органи місцевого самоврядування новоствореної адміністративно-територіальної одиниці отримують субвенції та дотації із державного бюджету, право розпоряджатися місцевими податками (включаючи частини податку на доходи від фізичних осіб та акцизного збору);

– місцеві громади отримують владні повноваження, що дасть їм змогу формувати власний бюджет та самостійно розвивати економіку місцевості;

– територіальні громади зможуть розпоряджатися земельними ресурсами новоствореної адміністративно-територіальної одиниці (наприклад, видавати дозвіл на будівництво, самостійно використовувати землі, що перебувають поза межами населених пунктів;

– населення отримає нові можливості для самореалізації;

– підвищиться довіра до представників управління (наприклад, маючи достатній об'єм повноважень, органи реформованого місцевого самоврядування мають змогу встановити новий тип управління, який повинен підвищити рівень життя населення новоствореної адміністративно-територіальної одиниці, в іншому випадку – населення територіальної громади, знаючи, що органи державної виконавчої влади не обмежують можливості органів місцевого самоврядування, зможе правильно оцінити якість роботи органів місцевого самоврядування відповідної адміністративно-територіальної одиниці);

– виникне якісно новий рівень праворозуміння населення (якщо на сьогодні населення не розмежовує діяльність органів місцевого самоврядування та органів державної виконавчої влади та не допускає можливості впливати на вирішення питань як місцевого, так і державного значення, то після реалізації реформи, внаслідок децентралізації державної влади, можливості реалізації права на місцеве самоврядування може бути оцінено) тощо.

Для практичного втілення реформи адміністративно-територіального устрою було прийнято План заходів щодо реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, яким визначено комплекс змін, які необхідно внести в національне законодавство (по-перше, доповнивши Конституцію України, Податковий та Бюджетний кодекси України в частині децентралізації фінансів, зміцнення матеріальної та фінансової основи місцевого самоврядування; по-друге, прийняти закони: про добровільне об'єднання територіальних громад, про адміністративно-територіальний устрій, про місцеві органи виконавчої влади, про місцевий референдум тощо [7].

Як наслідок, було прийнято низку змін до бюджетного законодавства України, а саме: розпорядники коштів місцевих бюджетів у разі застосування програмно-цільового методу мають здійснювати публічне представлення та публікацію інформації про бюджет за бюджетними програмами та показниками; скасовано окремі місцеві збори (наприклад, збір за місця паркування транспортних засобів, туристичний збір); ліквідовано поняття доходів і видатків, що враховуються або не враховуються, при визначенні міжбюджетних трансфертів (трансферти з державного бюджету надаватимуться лише для вирівнювання податкоспроможності територій, залежно від рівня надходжень на одного жителя) тощо [8].

Ідею децентралізації влади підтримано прийняттям Закону України “Про співробітництво територіальних громад”, яким визначено організаційно-правові засади співробітництва територіальних громад, принципи, форми, механізми такого співробітництва, його стимулювання, фінансування та контроль [9]. Доказом рішучості України на корінні зміни у регіональному устрої є прийняття Закону України “Про добровільне об'єднання територіальних громад”, яким врегульовано відносини, що виникають у процесі об'єднання територіальних громад сіл, селищ, міст. На увагу заслуговують умови, які встановлено для можливості об'єднання територіальних громад, а саме:

- у складі об'єднаної територіальної громади не може існувати іншої територіальної громади, яка має свій представницький орган місцевого самоврядування;
- територія об'єднаної територіальної громади має бути нерозривною, межі об'єднаної територіальної громади визначаються по зовнішніх межах юрисдикції рад територіальних громад, що об'єдналися;
- об'єднана територіальна громада має бути розташована в межах території АРК, однієї області;
- при прийнятті рішень щодо добровільного об'єднання територіальних громад беруться до уваги історичні, природні, етнічні, культурні та інші чинники, що впливають на соціально-економічний розвиток об'єднаної територіальної громади;
- якість та доступність публічних послуг, що надаються в об'єднаній територіальній громаді, не можуть бути нижчими, ніж до об'єднання [10].

З метою ефективності та прозорості процесу об'єднання територіальних громад Кабінетом Міністрів України розроблено Методику формування спроможних територіальних громад як територіальних громад сіл (селищ, міст), які внаслідок добровільного об'єднання здатні самостійно або через відповідні органи місцевого самоврядування забезпечити належний рівень надання послуг, зокрема у сфері освіти, культури, охорони здоров'я, соціального захисту, житлово-комунального господарства, з урахуванням кадрових ресурсів, фінансового забезпечення та розвитку інфраструктури

відповідної адміністративно-територіальної одиниці [11]. Окрім того, Кабінетом Міністрів України затверджено перспективні плани формування територій громад областей України.

З огляду на те, що реалізація Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні обтяжена додатковими ризиками, Кабінетом Міністрів України було підготовлено новий стратегічний документ – Державну стратегію регіонального розвитку на період до 2020 р. Стратегію спрямовано на визначення завдань та інструментів для вирішення соціальних проблем, підвищення рівня економічного потенціалу територій, продуктивності їх економіки, прибутковості бізнесу та доходів населення і, як наслідок, створення умов для загального підвищення соціальних стандартів, якості життя та розвитку бізнес-середовища [12].

Втім, прийняття вищезазначених документів не гарантує досягнення очікуваного результату. Для того, щоб втілити ідеї децентралізації та саморегуляції у правову дійсність Української держави, необхідно враховувати негативний досвід представників влади минулих років у цьому напрямку. Окрім того, важливо виокремити основні чинники, що зумовили якісно відмінний від очікуваного результат регіональних реформ у європейських державах. Вбачається доцільним приділення уваги просвітницькій роботі з населенням щодо реалізації реформи.

Аналізуючи негативний досвід України в реформуванні адміністративно-територіального устрою, мається на увазі ідеї макрорегіоналізації України і на її основі – перехід до федеративного державного устрою, створення фінансової рівноправності між регіонами [13].

У 2000 р. з метою забезпечення всебічного вивчення пропозицій щодо вдосконалення територіальної організації державної влади та місцевого самоврядування при Президентіві України була створена Комісія з питань адміністративно-територіального устрою [14].

Уже в 2004 р. набула поширення ідея щодо укрупнення регіонів, проте знову ж було вирішено здійснювати територіальні перетворення лише на рівні району. Натомість розроблено проект Концепції удосконалення системи адміністративно-територіального устрою, який не передбачав кардинальних змін, а удосконаливав існуючу систему.

У 2005 р. було підготовлено законопроект “Про територіальний устрій України”, яким закріплено трирівневий адміністративно-територіальний поділ (регіони, райони, громади). Окрім того, передбачалося, що окремі громади можуть мати статус міста-району та міста-регіону [15]. Щодо вказаного законопроекту, слушними видаються зауваження А. Крусян, а саме:

- створення укрупнених громад як територіальної основи місцевого самоврядування повинно відбуватися з урахуванням визнання та гарантування в Україні місцевого самоврядування (як основоположний конституційний принцип);
- затвердження територіальної громади як первинного суб’єкта місцевого самоврядування та основного елемента системи місцевого самоврядування;
- оптимальне співвідношення централізації та децентралізації і деконцентрації публічної влади на місцях;
- максимально можливе наближення органів місцевого самоврядування до населення;
- компетенційна самостійність і достатність повноважень територіальних громад (їх органів) для здійснення ефективного управління на місцевому рівні;

– фінансово-економічна самостійність територіальних громад; встановлення і розвиток інформаційно-комунікативних зв'язків між самоврядними органами і відповідними територіальними громадами;

– підзвітність та підконтрольність органів і посадових осіб місцевого самоврядування відповідним територіальним громадам [16].

На думку А. Павлюк, вищезазначений законопроект не було прийнято та реалізовано через відсутність комплексного підходу. Своєю чергою, комплексний підхід до реформи адміністративно-територіального устрою, на думку автора, означає врахування таких положень:

– укрупнення масштабу адміністративно-територіальних одиниць з метою раціоналізації витрачання бюджетних коштів, зміцнення кадрового потенціалу місцевих органів влади, мобілізації та повнішого використання фінансово-матеріальних ресурсів;

– принцип перспективності – врахування прогнозів розвитку і розміщення продуктивних сил з тим, щоб адміністративно-територіальні утворення мали достатній потенціал для подальшого соціально-економічного розвитку;

– врахування особливостей регіональних систем розселення та прогнозів їхнього розвитку;

– комплексне врегулювання відносин між місцевими органами державної влади і органами місцевого самоврядування для забезпечення їхньої єдності у вирішенні питань місцевого значення;

– поетапність проведення реформи, починаючи з низової ланки і закінчуючи регіональною;

– науково-методичне опрацювання всього комплексу питань адміністративно-територіальної реформи до початку її здійснення [17].

Підсумовуючи вищезазначене, видається, що сучасною владою враховано недоліки реформування 2005 р. Проте необхідно виділити нові перешкоди, які виникли в процесі реалізації першого етапу Концепції реформування адміністративно-територіального устрою.

Національним інститутом стратегічних досліджень при Президентові України звернуто увагу на ризики, які очікуються від процесу децентралізації влади в Україні. До них належать:

1) ризики, пов'язані з переглядом меж адміністративно-територіальних одиниць (наприклад, добровільність об'єднання територіальних громад не гарантує систематичного застосування відповідних норм; можливий супротив локальних еліт – соціальна база супротиву може розширитись через побоювання мешканців чинних адміністративно-територіальних одиниць втратити статус та інфраструктурні переваги);

2) послаблення державного контролю органів місцевого самоврядування на регіональному та субрегіональному рівнях за реалізацією повноважень, які будуть передані виконавчим органам місцевих рад, в умовах слабкості інститутів громадського суспільства поза межами великих міст (можливе зростання порушень законодавства у процесі діяльності органів місцевого самоврядування);

3) ризики для бюджетної системи України (наприклад, загроза зриву фінансування повноважень органів місцевого самоврядування, розбалансування системи бюджетоутворення в Україні);

4) ризики зниження якості місцевого управління та легітимності прийнятих рішень (наприклад, пов'язані з низьким рівнем компетентності службовців місцевого самоврядування);

5) зростання партикуляристських тенденцій в областях (наприклад, можливе утворення територіальних комплексів із відносно високим потенціалом економічної самодостатності в укрупненні областей відповідно до меж соціально-економічних районів) [18].

В. Пальчуком, при дослідженні сприйняття населенням процедур ухвалення перспективних планів формування спроможних територіальних громад, виокремлено основні негативні тенденції цього етапу адміністративно-територіальної реформи, а саме:

– деякі сільські та селищні громади виступили категорично проти приєднання, вважаючи себе самодостатніми, інші ведуть між собою боротьбу за отримання статусу адміністративного центру;

– супротив окремих керівників на місцях та низька поінформованість населення щодо переваг, які укрупнені громади отримують унаслідок проведення децентралізації [19].

Прийняття нормативно-правового акту не означає автоматичного втілення його в правову дійсність. Для активізації цього процесу необхідна швидка мобільність державної влади щодо вирішення проблем, які виникатимуть. Хоча більшість недоліків реалізації першого етапу Концепції адміністративно-територіального устрою було прогнозовано, проте їх не було вирішено. За таких умов, можливим є повторення ситуації 2005 р., що є вкрай небажаним для України, адже вказана реформа адміністративно-територіального устрою – це не просто зміна меж адміністративної одиниці, це – необхідність, без якої неможливий процес демократизації в Українській державі.

Вбачається актуальним подальше дослідження шляхів практичного перетворення місцевого самоврядування реформованих територіальних громад на дієвий механізм управління, який включає уніфікацію і стандартизацію публічних послуг, що надаються населенню органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади.

Висновки

1. Міжнародними тенденціями децентралізації державної влади, неспроможністю органів місцевого самоврядування виконувати повною мірою надані повноваження, диспропорційністю адміністративно-територіального устрою як основи існування нерациональної територіальної організації влади спричинено прийняття Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні.

2. Реформований адміністративно-територіальний устрій України позитивно вплине на місцеве самоврядування, що виражено в: отриманні органами місцевого самоврядування нових владних повноважень, субвенції та дотації із державного бюджету, які дадуть змогу ефективно та самостійно вирішувати проблеми місцевого значення, формуючи власний бюджет та самостійно розвиваючи економіку місцевості; можливості територіальної громади розпоряджатися земельними ресурсами новоствореної адміністративно-територіальної одиниці (наприклад, видавати дозвіл на будівництво, самостійно використовувати землі, що перебувають поза межами населених пунктів); підвищенні довіри до органів місцевого самоврядування управління та формування нового типу праворозуміння легітимізації діяльності реформованих органів місцевого самоврядування (наприклад, усвідомлюючи, що органи державної виконавчої влади не обмежують можливості органів місцевого самоврядування, населення територіальної

громади зможе правильно оцінити якість роботи органів місцевого самоврядування відповідної адміністративно-територіальної одиниці).

3. Реформування адміністративно-територіального устрою – незавершений процес, а отже, позитивний вплив, якого може зазнати місцеве самоврядування, не є однозначним, перешкоди, які виникають у розглядуваному процесі, є перешкодами і для розвитку місцевого самоврядування. Для того, щоб втілити ідеї децентралізації та саморегуляції у правову дійсність Української держави, необхідно враховувати негативний досвід представників влади минулих років у цьому напрямку щодо відсутності комплексного підходу у проведенні реформи. Окрім того, важливо виокремити основні чинники, що зумовили якісно відмінний від очікуваного результат регіональних реформ у європейських державах, наприклад супротив мешканців чинних адміністративно-територіальних одиниць, відсутність достатнього матеріального забезпечення реформи.

Список використаної літератури

1. Ганущак Ю. Реформа територіальної організації влади [Текст] / Ю. Ганущак ; Швейцарсько-український проект “Підтримка децентралізації в Україні – DESPRO”. — К. : ТОВ “Софія-А”, 2013. — 160 с.
2. Адміністративно-територіальний устрій країн Європейського Союзу [Текст] : навч. посіб. / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, М. К. Орлатого. — К. : НАДУ, 2015. — С. 517.
3. Ткачук А. Скандинавський шлях. Досвід реформ адміністративно-територіального устрою і місцевого самоврядування в Данії та Швеції [Текст] / Анатолій Ткачук. — К. : Логос, 2015. — 124 с.
4. Павлюк А. П. Реформування адміністративно-територіального устрою України: проблеми та перспективи реалізації / А. П. Павлюк // Стратегічні пріоритети [Текст]. — 2007. — № 1. — С. 163.
5. Адміністративно-територіальний устрій країн Європейського Союзу... — С. 517.
6. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України № 333-р від 01.04.2014 р. // Офіційний вісник України [Текст]. — 2014. — № 30. — Ст. 18.
7. Про затвердження Плану заходів щодо реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України № 591-р від 18.06.2014 р. // Урядовий кур’єр [Текст]. — 2014. — № 131. — С. 22.
8. Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин : Закон України № 79-VII від 28.12.2014 р. // Офіційний вісник України [Текст]. — 2015. — № 12. — Ст. 658.
9. Про співробітництво територіальних громад: Закон України № 1508-VII від 17.06.2014 р. // Офіційний вісник України [Текст]. — 2014. — № 60. — Ст. 9.
10. Про добровільне об’єднання територіальних громад: Закон України № 157-VIII від 05.02.2015 р. // Офіційний вісник України [Текст]. — 2015. — № 18. — Ст. 21.
11. Про затвердження Методики формування спроможних територіальних громад: Постанова Кабінету Міністрів України № 214 від 08.04.2015 р. // Офіційний вісник України [Текст]. — 2015. — № 33. — Ст. 22.
12. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року: Постанова Кабінету Міністрів України № 385 від 06.08.2014 р. // Офіційний вісник України [Текст]. — 2014. — № 70. — Ст. 23.

13. Павлюк А. П. Реформування адміністративно-територіального устрою України... — С. 163.

14. Про Положення про Комісію з питань адміністративно-територіального устрою: Указ Президента України № 1168/2000 від 30.10.2000 р. // Офіційний вісник України [Текст]. — 2000. — № 44. — Ст. 53. (втрата чинності від 07.03.2007 р.)

15. Про територіальний устрій України [Електронний ресурс] : Проект Закону України. — Режим доступу : www.portal.rada.gov.ua.

16. Крусян А. Р. Адміністративно-територіальний устрій України як основа системи органів публічної влади / А. Р. Крусян // Актуальні проблеми держави і права [Текст]. — 2005. — Ст. 64—69.

17. Павлюк А. П. Реформування адміністративно-територіального устрою України... — С. 163.

18. Очікуванні ризики у процесі децентралізації влади в Україні [Електронний ресурс] : аналіт. зап. — Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/1021>.

19. Пальчик В. Перший етап адміністративно-територіальної реформи — ухвалення перспективних планів формування спроможних територіальних громад / В. Пальчик // Резонанс [Текст]. — 2015. — № 53. — Ст. 22.

*Стаття надійшла до редакції 14.04.2016
Схвалена до друку редколегією 01.06.2016*

Z. Siryk

LOCAL GOVERNMENT DEVELOPMENT IN THE PROCESS OF ADMINISTRATIVE-TERRITORIAL REFORM IN UKRAINE

The article covers the questions of local self-government development in Ukraine. It is identified that a particular territorial system is a basis for population self-regulation. The attention is focused on the administrative-territorial reform of Ukraine, perspectives and obstacles to its implementation.

Key words: local self-government, territorial system, reform, local community, decentralization.